

Lopend Vuur

blad voor onverhard wandelen

jaargang 21 • nummer 1 • april 2015 • prijs € 2,50

In dit nummer o.a.

- Wandelen door Delfland
- Norg – Appelscha door het Fochterloërveen
- Eigen weg toch te belopen

Van de redactie

In dit nummer kijken we nog even terug naar ons jubileumjaar, twee leden van onze vereniging werden voor hun grote en langlopende bijdragen in het zonnetje gezet. Er zijn bijdragen opgenomen over belemmeringen en kansen voor de wandelaar in Nederland die onverhard wil wandelen en uiteraard geven we mogelijkheden aan om mooie wandelingen in Nederland te maken. Suggesties om aandacht te schenken aan wandelgebieden in Nederland zijn bij de redactie altijd welkom. Zo maken we een blad voor en door de leden.

Het bestuur is dringend op zoek naar nieuwe bestuursleden, als je hier iets in kan betekenen, meld je alstublieft aan bij het bestuur. Actief zijn we in vele regio's, maar we hebben ook een bestuur nodig die de algemene en overkoepelende zaken van een vereniging voor zijn rekening neemt.

Veel lees- en wandelplezier gewenst!

Colofon

Lopend Vuur is het ledenblad van TeVoet, vereniging van wandelaars. Het verschijnt drie keer per jaar.

TeVoet, vereniging van wandelaars

- voor meer en betere onverharde wandelmogelijkheden;
- voor behoud en herstel cultuurhistorische paden.

Ons motto, 'onverhard van dorp tot dorp'. Meer informatie op www.tevoet.nl. TeVoet is aangesloten bij de Stichting Wandelnet.

Het lidmaatschap van TeVoet bedraagt € 15,00 per jaar. Het lidmaatschap wordt automatisch verlengd, tenzij vóór 1 november schriftelijk is opgezegd bij de ledenadministratie

Redactie Lopend Vuur

Redactieadres: Koningin Emmastraat 51, 4205 BL Gorinchem, tel 0183 622300, redactielopendvuur@tevoet.nl
Ledenadministratie
Voor verhuizingen, aanmelden nieuwe leden: Ledenadministratie TeVoet, Postbus 1376, 3500 BJ Utrecht, ledenadministratie@tevoet.nl
Peter Both (06-29625545)
bankrekening NL49 INGB 0000 3726 85 van TeVoet
KvK nummer 40517799

Secretariaat

Secretariaat TeVoet, Postbus 1376, 3500 BJ Utrecht, info@tevoet.nl

Contactpersonen in de regio

TeVoet werkt met contactpersonen in de regio

- Groningen: [groningen@tevoet.nl](mailto: groningen@tevoet.nl)
- Drenthe: drenthe@tevoet.nl
- Friesland: Ben Rutten, Frittemaleane 16, 8604 XB Sneek, tel. 06-22830730, friesland@tevoet.nl
- Flevoland: Jan Frederik Lubbers, Siriusstraat 3, 8303 ZZ Emmeloord, tel. 0527-697706, flevoland@tevoet.nl
- Utrecht: Ineke Thierauf, Vlasstraat 14, 3572 TT Utrecht, tel. 030-2730658, [utrecht@tevoet.nl](mailto: utrecht@tevoet.nl)
- Noord-Holland: Fred Triep, Zonhovenstraat 29, 1066 MA Amsterdam, tel. 020-6155502, noord-holland@tevoet.nl
- Gelderland: Nico Vlasveld, Everwijnlaan 11, 6816 RC Arnhem, tel. 026-4457852, mobiel 06-12534316, gelderland@tevoet.nl
- Zuid-Holland: Eeffien Huizing, Bernhardlaan 10, 2851 XD Haastrecht, tel. 0182-501483, zuid-holland@tevoet.nl
- Zeeland: zeeland@tevoet.nl

- Limburg: Diny van Faassen, Ravensbosstraat 23, 6336 XG Arensgenhout, tel. 06-51717810, [limburg@tevoet.nl](mailto: limburg@tevoet.nl)

Bestuur TeVoet

- Voorzitter: vacant
- Katharina Loderer, secretaris/tijdelijk penningmeester (Volkerakstraat 9 II, 1078 XM Amsterdam, 020 4712930, loderer@planet.nl)
- Harry Benschop (Loveren 33, 5111 TA Baarle-Nassau, tel. 013-5902960)

Aan deze Lopend Vuur werkten mee:

Harry Benschop, Bert van den Berg, Rien van den Berg, Willem de Haan, Jos van der Heide, Katharina Loderer, Jan Frederik Lubbers, Joke Schaapman, Ineke Thierauf, Els Sips, Fred Triep, Paul Wesselius.

Vormgeving en opmaak: SMG-Groep Hasselt

Volgend nummer verschijnt in augustus 2015.

Inleveren kopij vóór 1 juli 2015

Inhoud

jaargang 21 • nummer 1 • april 2015

Op de omslag

5

Wandelen door Delfland

8

Norg – Appelscha door het Fochterloërveen

16

Eigen weg toch te belopen

4

Uitnodiging Algemene Ledenvergadering

10

LAW 14, Groot Frieslandpad

12

Rondwandeling bij Achtmaal

14

Terugblik op het jubileumjaar

15

Gouden Halsband wandelroute: het komt goed

17

Opening wandelnetwerk Groene Hart in Utrecht

18

WaterReijk Weerribben- Wieden ook wandelrijk?

20

Laarzenpaden langs de Aa of Weerijs

22

Routebureau Groningen

24

Activiteitenagenda

Algemene Ledenvergadering TeVoet

- zaterdag 9 mei in Bezoekerscentrum de Watermolen in park Sonsbeek.
- de Watermolen ligt op 10 minuten lopen van station Arnhem.
- de vergadering begint om half twee.

Het belangrijkste onderwerp van de vergadering is de verkiezing van een nieuw bestuur.
De huidige bestuursleden zijn niet herkiesbaar.

Tot nu toe is er één kandidaat, Ineke Thierauf.

Daarmee is nog geen volledig en werkbaar bestuur gevormd. De vereniging TeVoet is een bloeiende vereniging, met actieve leden in de regio's, waardoor het bestuurswerk op landelijk niveau weinig tijd vergt.

Meld je dus aan als bestuurskandidaat.

Dit kan tot aanvang van de vergadering in mei, maar eerder zou prettig en praktisch zijn.

Verder zijn aan de orde het jaarverslag, de financiën en de begroting voor 2015.

Na de vergadering is gelegenheid tot napraten en bijpraten in het bezoekerscentrum.

Praat mee over TeVoet, meld je aan voor de Algemene Ledenvergadering 2015 bij het secretariaat: loderer@planet.nl of Volkerakstraat 9 II, 1078XM Amsterdam. Na aanmelding ontvang je het verslag van de ALV 2014, het jaarverslag en de financiële gegevens en eventuele andere stukken per post of per e-mail. Er zal ook een routebeschrijving bij zijn.

Extra: wandelboekjes en wandelkaarten
Onze overleden penningmeester Hans Dannis had een groot bestand aan wandelkaarten en – boekjes. Mevrouw Dannis stelt deze ter beschikking aan de leden van TeVoet. Op de Algemene Ledenvergadering kun je hieruit een keus maken. De meeste boekjes en kaarten zijn vrij recent. Op de website van TeVoet in het ledendeel kan je de lijst inzien.

Toegang tot het digitale archief van TeVoet?

Leden van TeVoet kunnen gratis toegang krijgen tot het digitale archief van TeVoet.

Hierin zijn wandelingen opgenomen en zijn pdf's van het blad Lopend Vuur

in te zien. In het blad zijn uiteraard ook weer wandelmogelijkheden te bekijken. Om toegang te krijgen vraag je aan de ledenadministrateur om een toegangscode.

Dit kan je aanvragen via het mail adres: ledenadministratie@tevoet.nl

Geld!

Bij het decembernummer van Lopend Vuur hebben wij het verzoek om contributiebetaling voor 2015 gevoegd. De meeste leden van TeVoet hebben dit nu al gedaan. Eind februari heeft bijna 90% van de leden de contributie betaald. Wij zijn daar erg blij mee.

We zijn ook heel blij met de vele donaties, die u bij het contributiebedrag heeft gevoegd. Hartelijk dank!

Hebt u uw contributie voor het lopende jaar nog niet betaald? Doe het alsnog, maak € 15.- over op NL49 INGB 0000

372685 en vergeet alstublieft niet uw postcode bij de betaling te vermelden. Dat voorkomt fouten bij het verwerken van de overschrijving.

K. Loderer, tijdelijk penningmeester

Wandeling Vlaardingen – Delft

LOPEND VUUR

ROUTE

Door het Groene Hart van de Rijnmond

Boonervlied om de Zuid

Een wandeltocht door het oude Hollandse landschap in nieuwe uitvoering

Het gebied

De wandeling voert door Midden-Delfland, het Groene Hart van de Rijnmond, een oud kleinschalig cultuurlandschap met de eerste "Slow City" van Nederland. Hij begint in Vlaardingen, waarschijnlijk de oudste stad van Holland, waar rond het jaar 1000 de graven van Holland zich vestigden vanwege de strategische ligging bij de samenloop van De Oude Maas en Het Scheur, en eindigt in het welbekende Delft. Het tussenliggende gebied is kenmerkend voor het Hollandse landschap achter de duinen: laaggelegen (1 tot 3 m onder NAP), lichtglooiend met kreekruggen waarop oude wegen en boerderijen, tussen die ruggen natte veengebieden.

Het is een zeer oud bewoond gebied: er zijn overblijfselen gevonden uit de periode 3500-3000 v.C. (de "Vlaardingencultuur") en bij de Krabbeplas een skelet van een bewoner uit de Midden-Bronstijd (2000-1600 v.C.), de oudste resten van een mens gevonden in Nederland! De wandeling voert langs oude boerderijen, vlietlanden, vaarten en over kades, door een fraai cultuur- en natuurlandschap, waar duizenden

ganzen en andere wintergasten overwinteren. Een open, groene, waterrijke en stille oase met op de achtergrond de bedrijvigheid van Europoort.

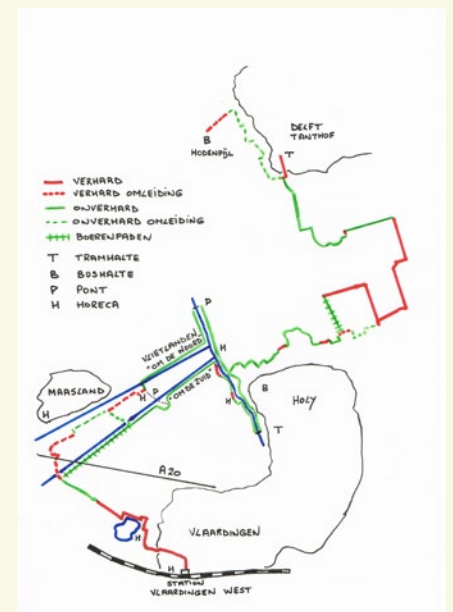
Het streven is het gebied zo open mogelijk te houden met veel ruimte voor recreatie en natuur. Agrarische activiteiten zijn aan strenge milieuregels gebonden. Toch zal het gebied binnenkort doorsneden worden door de rijksweg A4 en staat het met de aanleg van de Blankenburgtunnel een nieuwe aanslag te wachten. Maak daarom deze wandeling nu, nu de rust nog heerst!

Routebeschrijving

Vanuit station Vlaardingen-West schuin naar links tussen de flatgebouwen door, de Wiardi Beckmansingel in. Eerste weg links, de Geert Grootelaan. Deze gaat over in een fietspad, de Zuidbuurt. Op kruispunt rechtdoor en met de bocht mee naar rechts (negeer de afslag naar links). Op het volgende kruispunt rechtdoor, het Schinkelhoekpad op (de Zuidbuurt slaat hier haaks naar links af). Langs brasserie Free Golf, na de bocht op T-kruising rechts langs de Krabbeplas. Twee keer na een bruggetje links en na het volgende bruggetje over de landtong door de Krabbeplas. Aan het eind van het fietspad weer op de Zuidbuurt, hier rechts. (let op autoverkeer! Op dit punt

kruis je zoals de protestborden duidelijk laten zien het tracé van de toekomstige Blankenbergtunnel). Na ca. 700m (vlak na huisnr 57) schuin naar rechts het voetpad op, na het gemaal tussen twee huizen door. Na 1100 m, direct na huisnr 7 (Het Kabouterhuis), rechts het erf van boerderij Karperhoeve op en rechtdoor het Aalkeetpolder Boerenpad op – volg de bordjes.

Let op: in het broedseizoen is het Boerenpad niet toegankelijk. Ga dan

Holierhoekse Polder

de brug over naar de weg, rechts de tweede brug over, weer rechts over de derde en links de Korte Buurt op. Onder de snelweg door de bocht naar links volgen en direct na pannenkoekenboerderij 't Sonnetje rechts het voetpad op, het vervolg van de Korte Buurt. Na ca 150 m bij brug rechtsaf richting Foppenpolder. Even na de bebouwing links de grasdijk op. Als de pont De Kwakel vaart steeds rechtdoor naar de aanlegsteiger bij Het Jachthuis. Vaart de pont niet dan na ca. 1500 m rechts langs de Foppenplas en over de fietsbrug links de grasdijk op naar de Bommeer voor de route "om de Zuid".

Is het Boerenpad wel toegankelijk: volg de bordjes, aan het eind rechtdoor langs de fietsbrug de grasdijk op rechts langs de Foppenplas. (Vaart de pont niet maar wil je toch naar Het Jachthuis: over de brug, aan het einde rechts. Ca. 1 ½ km, zelfde weg terug.) Volg de grasdijk, rond de Bommeer (waar hij overgaat in een schelpenpad) tot de aanlegsteiger van de pont. Kies hier voor de variant "Om de Noord" of "Om de Zuid". Deze laatste is 1 km langer, en je mist het trekpontje. En voor Vlietzicht (de laatste horeca vóór Delft) nog 1 km extra. Wel langs de fraaie natuurvriendelijke oevers van Boonervliet en Vlaardingervaart.

Variant "Om de Noord": neem de pont via/vanaf Het Jachthuis naar de Kwakelweg. Vanaf de aanlegsteiger rechts de dijk volgen langs Noordvliet en Vlaardingervaart tot de zelfbedieningspont De Trekschuit (aan het einde van de Noordvliet zie je rechts aan de overkant café Vlietzicht, nog 1,7 km!). Met De Trekschuit de Vaart oversteken en aan de overkant rechts. Steeds rechtdoor, langs café Vlietzicht. Van daar na 500 m (net vóór een deels vervallen boerderij) links het graspad op over het balken-

bruggetje. Hier komen beide routevarianten weer samen. (Voor bushalte begraafplaats Holy: rechtdoor langs de Vaart tot ANWB-paal 18944 aan het begin van de bebouwde kom, links Holyweg op en eerste weg rechts.)

Variant "Om de Zuid": vanaf de aanlegsteiger links/rechtdoor op het schelpenpad, verder langs de Boonervliet. Op de hoek met de Vlaardingervaart zie je links aan de overkant café Vlietzicht (nog 3,8 km!) Verder langs de Vaart, vanaf de loods van Natuurmonumenten ca. 300 m over de weg om bebouwing heen. Dan links het trappetje op terug op de grasdijk. Verderop om de jachthaven De Bommeer heen. Kort na de toegangsweg naar de jachthaven (klinkerweg → horeca) links het onverharde pad naar het groene hek op.

Juist vóór het hek rechts, terug naar de Vaart. Na ca 600 m de Broekpolderbrug over en aan de overzijde linksaf, het voetpad langs de Vaart op. (Voor tramhalte Holysingel over de brug even rechts en links het voetpad op, nog 400 m.) Na 1 km bij ANWB-paal 18944 aan het eind van de bebouwde kom rechtdoor. (Voor de bushalte begraafplaats Holy hier rechts, Holyweg, en eerste weg rechts.) Na ca 600 m (direct na de deels vervallen boerderij) rechts de dijk af, het graspad op over het balkenbruggetje. Hier komen beide routevarianten weer samen. Voor café Vlietzicht ca 500

In de Vockestaert

OM TE LOPEN

De route loopt van NS-station Vlaardingen West naar Delft-zuid, tramhalte Bikolaan (HTM lijn 1, Delft-centrum – Den Haag). De route kent twee varianten: één langs de noordzijde van de Vlietlanden (ruim 24 km, niet mogelijk als de pont De Kwakel niet vaart), de andere langs de zuidzijde (ruim 25 km). Beide varianten in het broedseizoen 0,5 km korter. Circa 60% is half- of onverhard, van het verharde deel bestaat ca. 1,5 km uit (rustige, maar smalle) wegen met autoverkeer. De twee in de route opgenomen Boerenpaden zijn in het broedseizoen (half mrt – half juni) niet toegankelijk; zie de routebeschrijving voor de omleidingen. Vaartijden pont De Kwakel: apr. en okt. za-, zo- en feestdagen, mei-sept. dagelijks van 11.00- 17.30 u. Horeca: bij station VI-W, rond de Krabbeplas, in Maasland, café Het Jachthuis en Uitspanning Vlietzicht. Om de Zuid ook: clubhuis WSV De Bommeer. Aan het einde van de route café-restaurant Op Hodenpijl (ruim 2 km extra) en in Delft-centrum. Terug naar de start: vanaf stations Delft met overstap in Schiedam Centrum, vanaf Hodenpijl bus 38 naar Delft Centrum of naar Maasland, overstap bus 126 naar Maasland NS. OV onderweg: busstation Maasland, tramhalte Holysingel (lijn 24, Schiedam-C – Rotterdam), bushalte begraafplaats Holy (bus 56, NS VI-O/W en metro Vijfsluizen). Let op: diverse paden in de route kunnen zeer modderig zijn! En op de Boerenpaden en de Mandjeskade moet over enkele hekken worden geklommen, enige lenigheid is daar vereist.

m rechtdoor langs de Vaart, dezelfde weg terug.

Vervolg hoofdroute: Over nog een balkenbruggetje het fietspad schuin naar rechts oversteken en het graspad vervolgen. Na het volgende bruggetje wordt het een schelpenpad; dit voorlopig volgen. Op T-kruising bij een bomengroep links, na ca. 700 m op de volgende T-kruising weer links en op de daarop volgende (na ca. 600 m, bij een bankje) rechts. Fietspad kruisen en op T-kruising links, terug naar het fietspad. Dit naar rechts volgen en de Breeweg kruisen (Let op autoverkeer!), de Vroonweerseweg in.

Direct over de eerste brug schuin naar links het voetpad in. Het pad steeds rechtdoor volgen. Na ettelijke bruggetjes het fietspad schuin naar links oversteken en het schelpenpad vervolgen. Aan het eind van het pad even rechts het fietspad op en bij de kruising linksaf de Woudweg op (Let op autoverkeer!).

Het viaduct over de A4 over, aan de overkant na 50 m rechts over een oud bruggetje het graspad op. Het walletje naar links op en op het fietspad links terug naar de Woudweg. Deze schuin naar rechts oversteken naar de eerste boerderij voor het Holiërhoekse Boerenpad van de familie Rodenburg. Linksaf het erf van de boerderij op, de bordjes volgen.

Let op: in het broedseizoen is ook dit Boerenpad niet toegankelijk. Ga dan op de Woudweg nog ca 250 m rechtdoor en rechts en rechts tussen de palen door het voetpad op. Dit pad naar links volgen en ongeveer parallel aan de Woudweg steeds rechtdoor. Aan het eind de Harreweg en het fietspad kruisen. Recht door over het bruggetje het onverharde pad op. Hier ben je weer op de hoofdroute.

Als het Boerenpad toegankelijk is: volg de bordjes, aan het eind rechtsaf, de Oostveenseweg op (Let op auto-verkeer!). Aan het eind de Harreweg kruisen en op het fietspad (Octave de Coninckpad) rechts. Na ca. 900 m (150 m na het Adam Pijnackerpad) links over het bruggetje het onverharde pad op. NB: hier voegt de omleidingsroute zich weer bij de hoofdroute. (Het pad op oude kaarten door de velden links bij het bordje van Natuurmonumenten is niet meer toegankelijk!) Dit pad volgen, op het kruispunt(je) rechtdoor. Op het asfaltfietspad even rechts en na 100 m links, het Jan Schijndelpad op.

Kruis na ca. 700 m de Groeneweg, rechtdoor het Vockestaertpad op. Volg dit ca. 1400 m tot een eindje voorbij het eerste bosje. Net voor de bocht in het fietspad links het hek over, de Mantjeskade op (langs de rand van het Abtswoudse bos). Aan het eind van de Mantjeskade het hek over, op het fietspad even links langs het bosje en bijna aan het eind daarvan juist voor de sloot rechts het graspad op.

Na het bosje de Abtswoudseweg schuin naar links oversteken, de graskade op (Tanhofkade – verboden voor honden!). Deze ruim 2 km volgen, op het schelpenpad rechtdoor. Het fietspad kruisen en daarna tweede pad rechts (tussen twee hekken door). Direct links langs de schuurtjes, over het bruggetje en nog 250 m rechtdoor naar de tramhalte: het eindpunt van deze wandeling.

Nog een leuk stukje wandeling en trek in horeca? Dan naar Op Hodenpijl, ruim 2 km extra. Op de Tanhofkade niet

Langs de Vlaardingervaart

afslaan tussen de hekken door maar de kade blijven volgen langs de rand van Delft tot de Kruithuisweg (ca. 1200 m, drukke verkeersweg). Daar op het fietspad even naar link, rechts het viaduct onderdoor en rechtdoor het fietspad op, het Hoefslagpad. Direct aan het begin van dat pad schuin naar links het voetpad op.

Het pad volgen twee bruggetjes over, net voor het derde links. Aan het eind

van het pad de weg oversteken en aan de overkant het voetpad naar rechts vervolgen. De volgende twee T-kruisingen links. Aan het eind van het voetpad de weg schuin naar rechts oversteken en met het graspad naar links het viaduct over de A4 over. Aan de overzijde links van het water blijven, na ca. 300 m rechts het bruggetje over naar Op Hodenpijl. Het café-restaurant ligt achter het kerkgebouw, de bushalte bij de inrit.

Op 31 januari verscheen 'De mooiste eilandwandelingen van Nederland' van Sietske de Vet, Rutger Burgers en Menno Zeeman.

Wat is er heerlijker dan uitwaaien op een eiland? Lekker stevig doorstappen langs het water. Overal om je heen het geluid van meeuwen, de zilte zeelucht of onverstoortbaar grazende schapen. Je hoofd helemaal leeg maken, turen naar de uitgestrekte horizon en halverwege de wandeling neerploffen bij een strandpaviljoen of restaurant. Behalve het strand of de dijk hebben de eilanden meer te bieden. In deze gids ontdek je de mooiste plekjes op eilanden, schiereilanden óf eilanden die inmiddels op het droge liggen. Bij iedere wandeling is gedacht aan originele adressen waar je kunt overnachten of eten, want zeelucht maakt slaperig én hongerig. Samen met Rutger Burgers en Menno Zeeman heeft Sietske de Vet achttien wandelroutes samengesteld op dertien verschillende eilanden: Tiengemeten, Marken, Wieringen, Vlieland, Schiermonnikoog, Schokland, Urk, Roosteren, Stevensweert, Neeltje Jans, Schouwen,

Tholen en Sint Philipsland. De gids is verkrijgbaar via de boekhandel en via de website van de uitgeverij: www.gegarandeerdonregelmatig.nl. De mooiste eilandwandelingen van Nederland 18 wandelroutes op (schier- of voormalige) eilanden Sietske de Vet, Rutger Burgers en Menno Zeeman 128 pagina's, 21,0 x 12,6 cm (staand) Verkoopprijs: € 14,95 ISBN: 978-90-78641-37-7.

LOPEND VUUR

ROUTE

Van Norg naar Appelscha

Pad door het dal van de Slokkert

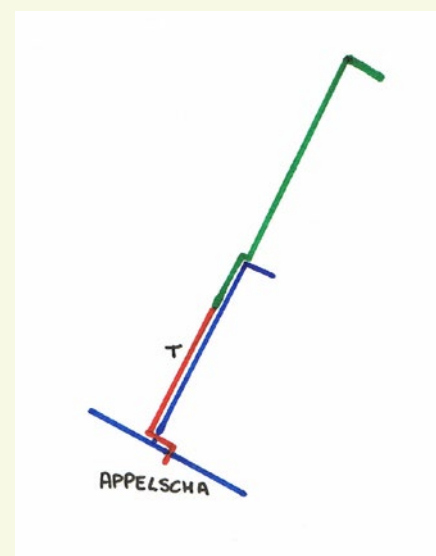
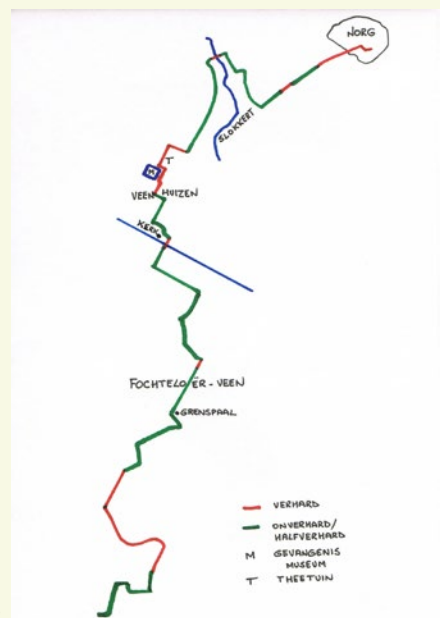
Een wandeling door het dal van de Slokkert en dwars door het Fochterloërveen. Het Fochterloërveen is nationaal bekend geworden door de eerste broedende kraanvogels na vele jaren afwezigheid. De laatste jaren wordt het gebied verder uitgebreid om de kraanvogels rust en leefruimte te geven. Je moet geluk hebben om de kraanvogel te zien, we zagen ze niet. Wel zagen we in juni roodborsttapuiten, tureluurs, lepelaars, wintertalingen. Leeuweriken begeleiden je zingend in de lucht. Het stroomgebied van de Slokkert krijgt weer zijn natuurlijke

loop terug, we zagen en hoorden hier geelgors. Grauwe klauwieren moeten hier ook zitten, maar die zijn voor een volgende keer. De wandeling voert ook door het dorp Veenhuizen, waar het verleden en het heden als gevangenis/heropvoedingsplaats nog steeds goed zichtbaar zijn. De route is misschien het mooist in de lente en vroege zomer. In andere jaargetijden kan het Fochterloërveen erg stil zijn, omdat de vogels zijn weggetrokken, maar de stilte kan voor wandelaars ook zijn charme hebben.

Steeds aan de rand van het bos lopen met links door de bomen zicht op het open landschap van de Slokkert. Bij driesprong linksaf. Bij de volgende driesprong weer linksaf en kort daarna rechtsaf langs de sloot (sloot aan je linkerhand). Dit schouwpad volgen tot de kruising met een breed zandpad (de Eikenlaan). Hier rechtsaf, zandpad wordt even later asfaltweg, rechtdoor gaan. Op viersprong linksaf, Hospitaallaan en je loopt Veenhuizen in. Aan de Hospitaallaan ligt een sympathieke theetuin, waar je met mooi weer prachtig buiten kunt zitten. Linksaf Oude Gracht, met de weg mee naar rechts (aan je rechterhand het

Routebeschrijving

Met je rug naar hotel Karsten toe in Norg, ga je rechtsaf. Steek de Westeind over en ga linksaf de Zandvoort in. Op driesprong met de Grootveenweg ga je linksaf, je blijft je de Zandvoort volgen. Bij derde driesprong linksaf, zandweg. Dit is nog steeds de Zandvoort. Op viersprong met Olde Hofweg rechtdoor. Op volgende viersprong van zandwegen rechtsaf. Je hebt nu het dal van de Slokkert aan je linkerhand. Steeds rechtdoor, negeer zijwegen. Op T splitsing linksaf. Op de volgende T splitsing linksaf (zandweg met fietspad). Je gaat via twee bruggen de Slokkert over. Bij de eerstvolgende weg linksaf, langs groene slagboom. Je blijft langs de rand van het bos lopen. Je neemt het tweede pad naar rechts en na ongeveer 15 meter aanhouden.

OM TE LOPEN

De route is 22 kilometer lang en ongeveer 75% onverhard. Na het Fochteloërveen kan je eventueel op het gras lopen naast het betonfietspad, hoewel er nog geen paadje is gevormd door eerdere wandelaars. Norg en Appelscha zijn te bereiken per bus vanuit en naar Assen. Horeca is aanwezig in Norg, Veenhuizen en Appelscha. De route is uitgezet op opengestelde paden. Door de komst van de kraanvogel zijn bepaalde paden in het Fochteloërveen, die je op de topografische kaart ziet, niet meer toegankelijk voor het publiek!

Huis in het detentiedorp Veenhuizen

rechtsaf onverharde weg in. Zandweg met fietspad kruisen en pad recht door in. Daarna eerste pad linksaf het bos in en direct op Y splitsing linksaf. Je komt uit bij de koepelkerk. Naar de verharde

(er staat bordje Honden weer aan de lijn), grasweg. Steeds de rand van het bos volgen, links het bos, rechts de open vlakte met solitaire bomen. De weg wordt een paadje (weg naar links negeren), soms moet je even je weg vinden door opslag.

Aan het eind over een sloot via een grasdam en dan recht door zandweg volgen.

Op T splitsing, asfaltfietspad rechtsaf. Fietspad wordt schelpenpad en je gaat nu het Fochterloërveen in.

Na wit zwart paaltje, grenspaal tussen Friesland en Drenthe, linksaf (wandelpad, alleen toegankelijk voor wandelaars). Er volgt een nat gedeelte, dus op de graspollen stappen. Je loopt op een houten hek toe, waarna het pad naar rechts buigt.

Op T splitsing linksaf pad in. Je komt weer op het fietspad, wat je eerder verlaten had. Hier linksaf.

Bij paddenstoel 21442 linksaf, verharde weg in. Bij paddenstoel 21610 linksaf betonfietspad. Na geruime tijd waar het fietspad voor tweede maal naar rechts gaat, recht door graspad langs brede sloot volgen. Bij brug aan je linkerhand, ga je rechtsaf door bos en aan het eind rechtsaf naar paddenstoel 21612.

Hier linksaf betonfietspad met paadje erlangs. Bij kruising met zandweg rechtsaf (hier loopt ook het Drenthepad). De weg buigt naar links. Nu steeds recht door. Uiteindelijk kom je op betonfietspad uit. Hier rechtsaf. Het fietspad gaat later over in schelpenpad. De weg kruisen bij ophaalbrug en recht door asfaltweg uit.

Aangekomen bij het kanaal Appelschastervaart met de weg mee naar links gaan. De eerste brug rechts over, waar je de bushalte vindt.

Historische turfschuit voor transport uit het veen

Gevangenismuseum). Bij paddenstoel 68090 recht door en daarna linksaf, achter de brandweerkazerne om, asfaltweg (bord richting elektriciteit centrale). Bij de oude elektriciteitscentrale gaat de asfaltweg naar links (rechts in het water een oude turfschuit) en wordt onverhard. Op T splitsing

weg lopen en hier rechtsaf. De Hoofdweg langs het kanaal oversteken, brug over richting het witte huisje aan de overkant. Dit links passeren. Op vier-sprong recht door. Daarna weg naar links vóór de stuw negeren en dan de eerste weg linksaf, zandweg. Eerste weg rechtsaf langs de bosrand

LAW 14, Groot Frieslandpad

Op zaterdag 31 januari is de nieuwe LAW 14, Groot Frieslandpad gepresenteerd op de Fiets- en Wandelbeurs in de RAI in Amsterdam. De beschrijving is van de website van Wandelnet te downloaden en de markering is dan rond. Voorlopig kunnen alleen de trajecten Bergen aan Zee- Schoorldam- Oudkarspel- Nieuwe Niedorp- Aarts- woud- Twisk- Opperdoes- Medemblik- Wervershoof – Enkhuizen en Stavoren- Hindelopen- Workum- IJlst- Sneek gelopen worden. Het West-Friese gedeelte is in de maanden november en december 2014 en januari 2015 gemarkeerd door 5 veldmedewerkers (vrijwilligers) van Wandelnet. Het Friese deel is door één veldmedewerker uit Friesland gedaan.

In de loop van 2015 wordt de route waarschijnlijk doorgetrokken via Akkrum, Nije Beets, Beetsterzwaag en Een naar het Drentse dorp Norg. Dit traject kan binnen een redelijke termijn afgerond worden, omdat de Provinciale Staten van Friesland de financiering mogelijk gemaakt hebben. Het dorp Norg zou dan het voorlopige eindpunt worden eind 2015. Maar mogelijk is de route al rond 1 november 2015 helemaal afgerond tot aan de Duitse grens, omdat er gebruik gemaakt kan worden van bestaande wandelnetwerken in Drenthe en Groningen. Het streven van Wandelnet is om dan ook de gids te laten verschijnen. Nu is de route alleen digitaal te downloaden vanaf de webshop van Wandelnet.

Hoe het begon

Deze wandelroute is begonnen met een initiatief van TeVoet lid Martien Veth uit Nieuwe Niedorp. In 2003 startte Martien met WestFriesdwars, een wandelroute

van Bergen aan Zee naar Enkhuizen. Hij wilde deze route een LAW of streekpad status geven door een voorstel daartoe in te dienen bij Wandelnet. Maar Wandelnet vond de route dwars door West Friesland te kort voor een LAW (die moet meestal door meerdere provincies lopen) of een streekpad. Hij slaagde er wel in om het project idee WestFriesdwars op de Recreatieve Agenda van de provincie Noord Holland geplaatst te krijgen.

Eerst hebben we met TeVoet leden uit Noordholland (Martien Veth en mijzelf), Friesland (Ben Rutten) en Groningen (Paul Wesselius en later ook Ab Wijnberg) geprobeerd aan te haken bij een initiatief van een groep wandelaars, die een Hannekemaaierspad heeft ontwikkeld vanaf Bakkeveen tot Bourtange en wat verder naar Duitsland. Helaas bleek tijdens besprekingen in Leeuwarden, dat de groep van de Hannekemaaiers andere ideeën hadden dan de TeVoet leden. Wij wilden graag aansluiten bij het landelijke netwerk van Wandelnet: dat zou voor de promotie en de vindbaarheid van de route veel beter zijn. Dat wilden zij niet. Daarnaast wilden zij ook de route naar Lemmer laten lopen, terwijl Stavoren voor ons veel logischer was in verband met de boot naar Enkhuizen.

TeVoet leden ontwikkelen de route zelf

Daarom besloten we als TeVoet leden de route zelf verder te ontwikkelen naar de oostgrens van Duitsland. We kregen daarbij de steun van de Routecommissie van Wandelnet. Men wilde graag dat deze route er zou komen, omdat er tussen het Trekvogelpad en het Nederlandse Kustpad, deel 3, een grote lege ruimte in Noord Nederland was, waar

Het Tsjerkepad (kerkepad) tussen Blauhus en Westhem

nog geen west- oost wandelroute liep. Om toekomstige strubbelingen met de Hannekemaaiersgroep te voorkomen, besloten we op de laatste bijeenkomst met deze groep (april 2010) het thema van onze wandelroute te wijzigen: het oude Friese rijk in plaats van de Hannekemaaiers.

Eerst de stationsrestaurantie en later het café restaurant van het Oranje Hotel tegenover het station in Leeuwarden werden de plaats waar we tussen 2008 en 2011 samenkwamen om de route te bekijken en te ontwerpen. Natuurlijk was er ook veel e-mailverkeer over en weer. Ben Rutten ontwikkelde de route van Stavoren via Workum en Sneek naar Een. Grote delen van dit traject heb ik gelopen en becommentarieerd.

Voor het veenweidegebied van Friesland was het moeilijk een mooie grotendeels onverharde route te maken, maar er zitten desondanks hele fraaie wan-

Het Swalkerspad (weilandpad) tussen Pikesyl en Easthem (Oosthem)

deltrajecten in dat deel. De route van Een naar de grens van Duitsland werd ontwikkeld door Paul Wesselius en Ab Wijnberg. Zij hadden het gemakkelijker, tussen Een en Annen lopen er veel onverharde paden. Daarnaast bleek het veenkoloniale gebied toch veel aantrekkelijker te zijn, dan men vroeger dacht. Het landschap is de laatste vijftig jaar mooier geworden door de aanplant van bosperceeltjes en het herverkavelen. Ook van dit traject heb ik het grootste deel gelopen, van Vries tot Oude Pekela. In oktober 2010 hebben we de voorlopige route in het GIS systeem van Wandelnet gezet.

De Routecommissie van Wandelnet wilde graag dat de nieuwe route zou aansluiten op het Duitse wandelnetwerk, zodat de wandelaar verder naar het oosten zou kunnen doorlopen. Daarom heeft een delegatie van ons (Paul, Hans Jonker van Wandelnet en mijzelf) in maart 2011 in Bourtange gesproken met twee leden van het Duitse "Wiehengebirge Verband", dat het netwerk van wandelwegen in noordwest Duitsland beheert en onderhoudt. Onze wandelroute zou bij Bourtange of Bellingwolde de grens overgaan en dan op de Eemsroute bij de Ems aansluiten op hun netwerk. Toen is bepaald, dat de route zou eindigen in Papenburg aan de Ems. Vanaf dit stadje kan men gemakkelijk met de trein via Leer en Nieuweschans terugkeren in Nederland.

Financiën

Ondertussen wist Martien het bij de Provincie Noord-Holland voor elkaar te krijgen, dat het bureau Tauw een haalbaarheidsonderzoek van het traject Bergen aan Zee - Enkhuizen zou maken. Dat leverde een positief resultaat op, waarna die provincie besloot in 2013 een subsidiebedrag toe te kennen. De route kon door het bureau van Vladimir

Bruggetje in route bij Easthem (Oosthem)

Mars onderzocht worden tussen Bergen aan Zee en Sneek. Wandelnet zou dan het deel Stavoren - Sneek zelf financieren, in de hoop dat Friesland later ook zou meewerken. Tijdens de ontwikkeling van het traject in 2014 bleek dat ook de Friese Provinciale Staten aan de route wilde meewerken, waardoor de route na de opening verder uitgerold kan worden naar Norg. Een verdere uitrol naar de Eems wacht nog op financiën. Hopelijk kunnen de Provinciale Staten van Groningen, gemeenten in het betreffende gebied of het Euregio fonds daarbij helpen.

Helaas overleed Martien in september 2011, hij heeft de ontwikkeling van de route niet meer meegemaakt. Hij kon wel bij de opening van de "Martien Vethbrug" in augustus 2010 zijn. Deze brug, langs het Kanaal Alkmaar- Kolhorn over een wetering, is het product van een rondwandeling vanuit Nieuwe Niedorp (na de ommetjeswedstrijd van de Nationale Landschappen). Het is een ontbrekende schakel in zowel het

Noordhollandpad als het Groot Frieslandpad. Toen bleek, dat de provincie Noord-Holland financieel wilde meewerken.

Hoe nu verder

Nu het traject tot Sneek gerealiseerd is, zijn we verder aan het nadenken over de route naar het oosten. Er wordt nu ook gedacht om de route door te trekken naar Aurich, een belangrijke plaats voor de Friezen in OstFriesland. Daar stond de Upstalboom (nu een pyramide), waar Friezen uit verschillende streken samenkwamen om hun geschillen te bespreken en op te lossen. Maar voor een route tot diep in Duitsland zijn we afhankelijk van onze Duitse wandelcollega's. Misschien komt er ooit nog een gecombineerde Nederlands/Duitse gids voor een wandelroute die het oude Magna Frisia bestrijkt, zoals eerder gebeurde bij de Handelsweg (een combinatiegids van het Marskramerpad en de Töddenweg). Er zijn in ieder geval genoeg gemarkeerde wandelpaden daar, die in een route gebruikt kunnen worden. Voorlopig ben ik de padcoördinator van het pad tot aan Sneek, na oplevering van de volledige route komen er aparte padcoördinatoren voor Noord-Holland, Friesland en Drenthe/Groningen.

Groot Friesland op de kaart

<https://blendle.com/i/trouw/groot-friesland-op-wandelkaart/bnl-trn-20150129-3899035?medium=search>

Groot-Frieslandpad LAW 14
<http://www.wandelnet.nl/groot-frieslandpad-law-14>

Rondwandeling bij Achtmaal

Landgoed Wallstein

In de sporen van Henriëtte Roland Holst

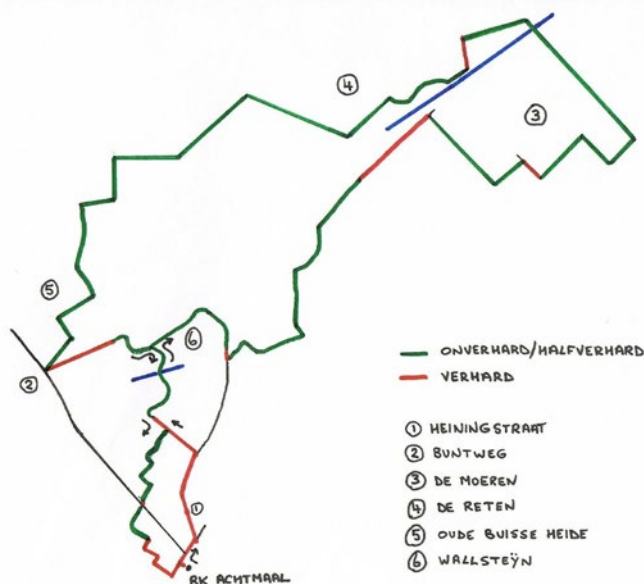
Natuurmonumenten heeft grote bezittingen ten noorden van Achtmaal, terreinen van oude landgoederen die later zijn uitgebreid met omliggende weilanden. Ook Staatsbosbeheer heeft verschillende aansluitende terreinen in beheer. Deze wandeling voert over verschillende routes die door Natuurmonumenten uitgezet zijn. Daar waar de Natuurmonumentenroute teveel over verharde weg loopt, is een alternatief gevonden. De dichteres Henriëtte Roland Holst heeft in dit gebied gewoond, ze liep van haar huis naar het

postkantoor van Achtmaal om de post op te halen via een kerkepad. Natuurmonumenten en vrijwilligers hebben het kerkepad grotendeels weer in ere hersteld. Dit kerkepad is ook in deze route opgenomen. Onderweg vind je informatieborden van Natuurmonumenten, waarop gedichten van Henriëtte zijn opgenomen en informatie over het kerkepad. Daarnaast veel informatie over het ontstaan van het landschap zoals het nu is. Op onze wandelingen zagen we patrijzen wegschieten, zagen

en hoorden we de middelste bonte specht en vloog een boomvalk voor ons uit. Een minder prettig insect die we ontmoetten, is de teek, die door de aanwezigheid van vee ook hier voorkomt, voorzichtigheid is geboden.

Routebeschrijving

Voor de kerk met gezicht naar de kerk toe, ga je rechtsaf richting de voorrangsweg. Hier rechtsaf, Achtmalseweg in. Op de kruising rechtdoor. Daarna eerste weg linksaf, bij paddenstoel 20748,

OM TE LOPEN

De route is 17 kilometer lang en op de aanlooproutes na grotendeels onverhard. De route kan het hele jaar gelopen worden. Achtmaal wordt door de week bediend met een buurtbus uit Roosendaal, 1x per uur. Direct aan de route zijn geen horecagelegenheden, wel net buiten de route, zie je bordjes onderweg die naar een horecagelegenheden verwijzen. In Achtmaal is een (eet-) café voor een welverdiend drankje na afloop.

Heiningstraat. Daarna eerste weg linksaf, er staat een paaltje met Natuurmonumenten en het is na een fietsbord met nummer 46.

Zijpad naar links negeren. De klinkerweg wordt grasweg en even later rechtsaf bruggetje over (bord Wallsteijn), groene pijlroute, bospad in. Eerste bospad rechtsaf en aan het eind rechtsaf een zandweg met asfalt fietspad op.

Eerste weg rechtsaf, zandweg, Heiningstraat. De zandweg wordt klinkerweg, zandweg naar links negeren en kort daarna linksaf bospad in. Je kruist een klinkerweg, rechtdoor zandweg in.

De weg draait naar links, langs een koepel op een heuveltje (onderweg zal je nog meer koepeltjes zien). Je passeert aan je linkerhand een landhuis, ga een monumentaal hek door en ga op een T kruising linksaf een zandweg met betonnen fietspad op. Even verderop tegenover de Annahoeve ga je rechtsaf een zandpad in.

Op T kruising bij huis rechtsaf, zandweg met asfaltfietspad, gaat over in klinkerweg. Na huis met nummer 8C rechtsaf grasweg in, bord BV Landgoed de Moeren. Op T splitsing linksaf grindweg op. Op T splitsing rechtsaf, asfaltweg met fietspad. Na huisnummer 26 linksaf

zandweg in, wordt even later grasweg, bord De Moeren Natuurmonumenten.

Op T splitsing rechtsaf, de grasweg buigt later naar links. Op T splitsing linksaf (je ziet hier verschillende houtwallen). Asfaltweg kruisen, rechtdoor en bruggetje over de Bijloop over, rechtdoor weer bord BV Landgoed de Moeren. Neem na ongeveer 100 meter zandweg naar links. Aan het eind hek door en op T splitsing linksaf, asfaltweg met fietspaden. Voor het water de Bijloop ga je rechtsaf zandweg. Op Y splitsing ga je links/rechtdoor (nb: ook niet over het bruggetje). De weg buigt naar rechts bij een slagboom, je gaat de heide op, gebied De Reten. Steeds de grotere zandweg volgen (zijpaadjes negeren). Op T splitsing linksaf, zandweg in, langs de rand van het bos (rode pijl markering). De weg maakt een bocht naar links, daarna rechtdoor grasweg in (de zandweg gaat naar rechts), de bosrand volgen.

Na houten slagboom rechtdoor en daar-

na linksaf, weer een slagboom, dammetje over en rechtsaf langs sloot.

Waar het weiland aan je linkerhand ophoudt, linksaf (bord De Reten). De weg kronkelt door de velden.

Bij knooppuntpaal 24 linksaf grasweg in. Steeds rechtdoor. Aan het eind van de heide rechtsaf zand/graspad in. Links heb je bos, rechts heb je heide. Het pad buigt op een gegeven moment naar links, het bos in.

Ga door 2 draaihekjes (een koeienpassage) en rechts aanhouden.

Aan het eind bij een schuilhut (gerealiseerd door de Katholieke Ouderen Bond) vóór de Buntweg, linksaf een doodlopende (klinker-)weg in. Later wordt dit een zandweg met asfaltfietspad. Waar de weg het bos ingaat, rechtsaf bosweg met 2 witte palen in. Op viersprong rechtdoor, je loopt door een bos met rododendrons. Je gaat weer tweemaal door een draaihekje voor een koeienpassage.

Je gaat rechtdoor (het pad naar links negeer je, als je een goede opmerkingsgave hebt, weet je dat je aan het begin van de wandeling hierin gegaan bent!).

Na twee bruggetjes ga je op een T splitsing linksaf, de grasweg wordt klinkerweg.

Neem dan het eerste pad rechtsaf met bord Wallsteijn. Je gaat nu op het herstelde kerkepad lopen. Met de weg mee links gaan, markering Natuurmonumenten/knooppuntenroute volgen (graspad rechtdoor negeren).

Op T splitsing rechtsaf, volgende T splitsing na slagboom linksaf.

Asfaltweg kruisen en rechtdoor Oude Kerkepad. Om voetbalveld heen en op T splitsing linksaf (einde van het Oude Kerkepad). Je loopt nu Achtmaal binnen. Op T splitsing linksaf en kort daarna rechtsaf, waar je de kerk van Achtmaal vindt.

Bloeiende heide

Terugblik : jubileumactie 20 jaar TeVoet

Velen herinneren zich wellicht nog het prachtige najaarsweer op zaterdag 8 november.

Die dag is in de Dordtse Biesbosch door zowel TeVoeters als niet-TeVoeters, vele uren zaag-, knip- en opruimwerk verricht, met als doel een wandelpad van circa 4,5 km te realiseren op de voormalige vuilstort in de polder Stededijk. De actie is mede dankzij een prettige samenwerking met instanties zoals o.a. het Parkschap en Staatsbosbeheer, ruimschoots geslaagd. TeVoet zou graag zien dat dit inmiddels schitterende natuurgebied, in de toekomst regelmatig toegankelijk zal zijn voor wandelaars die de voorkeur geven aan wandelen op onverharde paden. Op zondag 9 november hebben een aantal wandelliefhebbers hierop al een voorproefje kunnen nemen.

Feestavond ter gelegenheid van de jubileumactie

Na afloop van het zware werk op de actie-zaterdag, is er in de avond een feestelijke bijeenkomst in de nabij gele-

Jan Rijnsburger reikt een gouden hangertje in de vorm van een voetpad uit aan Eeffien Huizing

gen Stayokay. Iedereen is moe en heeft een voldaan gevoel over het resultaat. Eén van de deelnemers schrijft als reactie op de dag : "Was het wandelend zagen of zingend wandelen ? Maar: heerlijk en mooi. Wandelen, klussen en natuur, een perfecte combinatie !". Een feestje waard dus, in het zaaltje dat door TeVoet-vrijwilligers gezellig is ingericht en behangen met vele krantenartikelen en nieuwsfeiten betreffende TeVoet-activiteiten van voornamelijk de eerste bestaansjaren van de vereniging. Al deze wetenswaardigheden maken, tijdens een hapje en een drankje, weer vele andere herinneringen los en men kan met elkaar constateren dat TeVoet in 20 jaar een enorme ontwikkeling heeft doorgemaakt en in die tijd al vele successen voor behoud en verbetering van de wandelinfrastructuur heeft geboekt.

Het buffet wordt door ceremoniemeester (voormalig bestuurslid) Bert de Boer aangekondigd. Vooraf staat hij op gepaste wijze stil bij

de onlangs overleden Hans Dannis, die als bestuurslid en als mens, eveneens veel voor TeVoet heeft betekend. Tijdens het eten worden diverse foto's en filmpjes vertoond, ingebracht door diverse leden en door Fred Triep tot een mooi geheel gemonteerd.

Twee actieve leden krijgen een prijs uitgereikt

Frans Meijdam krijgt door Ineke Thierauf de gouden wandelschoen aangeboden, een bijna 2 kg zwaar kunstwerkje, vervaardigd door een keramist. Frans wordt in mooie woorden bedankt voor het vele nuttige werk dat hij voor TeVoet verricht.

Eeffien Huizing krijgt een welverdiende speech van Jan Rijnsburger, die haar in het zonnetje zet en haar namens TeVoet, een gouden hangertje overhandigt. Het stelt een voetpad voor met daarin op symbolische wijze verzonken, de voetafdrukken (uit het TeVoet-logo) die zij nu al gedurende 20 jaren bij de vereniging achterlaat.

De noeste arbeid op het eiland Stededijk

1e ANWB wandeling

Na het buffet is er een prachtige fotopresentatie van Katharina Loderer van een ANWB wandelroute, die loopt van Arnhem naar Zutphen en 100 jaar geleden (in 1915) door de vader van Renée van der Haar is gelopen. Aangezien Renée haar vaders wandelboekje altijd bewaard heeft, kon zij samen met Katharina, en Fred Triep deze wandeling onlangs nog eens maken. Daarbij hebben zij zich gedieën verdiept in de vele verschillen die er zijn tussen toen en nu. Over deze bijzondere route is op de website van TeVoet een uitgebreide blog te vinden.

Tenslotte neemt na het dessert Harry Benschop plaats achter de kathedor en spreekt opnieuw over het verlies van Hans Dannis, dat hem ook persoonlijk zeer heeft aangegrepen. Tevens doet hij een oproep tot het vinden van een of meerdere nieuwe bestuurders

Frans Meijdam krijgt de gouden wandelschoen voor zijn werk voor TeVoet

Historie van 20 jaar TeVoet aan de muren van de feestzaal

aangezien hij en Katharina momenteel nog maar met z'n tweeën het bestuur vormen. Hij richt een dankwoord tot de jubileumcommissie bestaande uit Renée van der Haar, Ineke Thierauf en Jan Rijnsburger en zij krijgen als blijk van waardering voor hun enorme inzet, een goede fles wijn aangeboden. Door de wandelmaanden en de schoonmaakactie hebben zij wandelend Nederland een mooi cadeau bezorgd. Ook voor Michiel Broekman lovende woorden vanwege zijn grote bijdrage aan het succes van de schoonmaakactie en voor Fred Triep vanwege al zijn kundige werk op foto- en filmgebied.

Tot slot wil de jubileumcommissie op deze plek zelf ook nog grote waardering uitspreken voor een aantal actieve leden.

Voor Peter Both vanwege al het werk voor de vernieuwde website van TeVoet. Op deze website zijn diverse foto's en filmpjes te zien, zowel van de actie-werkdag als van de eerste echte wandelmogelijkheid op polder Stedelijk (zie www.tevoet.nl).

Verder voor Rien van den Berg, die heeft zorggedragen voor de prachtig vormgegeven jubileumnummers van Lopend Vuur. Het is het vermelden waard dat een groot deel van de hierin geplaatste foto's door hem persoonlijk gemaakt zijn.

Tot slot voor Katharina Loderer, vanwege de heerlijke maaltijden die zij in haar eigen keuken in Amsterdam bereidde voor de jubileumcommissie. Zowel in de opstartfase als bij de afsluiting van de jubileumactiviteiten, waar velen hopelijk nog lang en met een goed gevoel aan terug zullen denken.

Stand van zaken Gouden Halsband wandelroute.

Om maar positief te beginnen: het komt goed! Ik heb er al eerder over geschreven en had ook al veel eerder gehoopt te vertellen dat het goed komt, maar "we" zijn nu in de fase van afronding en realisatie. De Pingjumer Gouden Halsband is, zoals misschien bekend is, een hoefijzervormige ringdijk rond het dorp Pingjum dat tussen Harlingen en de Afsluitdijk ligt. Het is een in westerse begrippen, een dorpie van niks (plm 600 inwoners) en het ligt ook niet aan de Elfstedenroute of een belangrijke vaarverbinding; nee, Pingjum ligt wat verstilld in het landschap van de kleine bouwhoek zoals het gebied waarin het ligt wordt genoemd. Noordelijk van Pingjum drong ooit (zo rond het jaar 900) de Marneslenk vanuit de Waddenzee (toen Zuiderzee) diep het land binnen. (wel tot Bolsward)

Na de verzanding van de Marneslenk werd het land allengs beter bebouwbaar voor producten als granen, bieten en andere gewassen. Weer later heeft men ontdekt, dat de grond zeer geschikt is om hoogwaardige pootaardappelen te verbouwen. In dit landschap legden de monniken in samenwerking met de bevolking rond het jaar 1000 een dijk aan om het zeewater te beletten het bouwland telkens te verpesten met het zoute water en deze dijk groeide uit tot de Pingjumer Gouden Halsband. Deze PGH heeft tot begin 1800 nog dienst gedaan als waterkering en zo kon het dat in 1825 Pingjum als vrijwel enige nederzetting in deze contreien vrij bleef van overstroming tijdens een verschrikkelijke storm!

Verval wordt gekeerd

Vrij snel daarna werden de zeedijken zodanig versterkt dat de PGH geen waterkerende functie meer had en door de tijd steeds verder in verval dreigde te komen. Tot ongeveer 6 jaar geleden een werkgroep zich met bescherming en herstel ging bemoeien en uiteindelijk slaagde deze dijk bij overheden op de agenda te krijgen. Om de dijk een zinvolle bestemming te geven werd besloten om in het kader tot behoud de dijk als wandelroute te bestemmen.

Leuk bedacht en uiteindelijk ook succesvol, want de gemeente Súdwest-Fryslân gaf de aanzet tot subsidie (de z.g. trekker) en toen volgden ook de Provincie Fryslân en de Europese Unie. Er werd heel project van gemaakt met een archeologisch onderzoek naar de precieze leeftijd van de dijk, er moest een stuk dijk hersteld worden omdat zo'n 800 meter dijk in de Witmarsumervaart dreigde te verdwijnen, er komt een film over de dijk, er komt een lesbrieftje voor de basisscholen, er wordt een boekje gemaakt en last but not least wordt ook de wandelroute gerealiseerd. Route stickers zijn al ontworpen, vijf informatieborden komen onderweg te staan, enige bankjes om even de geest van alle indrukken te laten bijkomen en natuurlijk komt er een flyer met de route en enige info. Kortom, een heel verhaal, maar eind goed, al goed zullen we maar zeggen. De planning is, dat de route voor de zomer van dit jaar wordt geopend!

Willem de Haan, Kimsward
(lid werkgroep PGH)

Bruggetje over de Aa of Weerij's puik voorbeeld 'de stad uit'

Over 'Eigen Weg' Prinsenhoef de Baronie in

Het bordje 'Eigen Weg' schrikt veel wandelaars af. Zeker als het samen met een bordje 'Eigen Terrein' net achter een toegangshek staat zoals het geval is aan de zuidkant van Breda. Helemaal jammer als er net om de bocht, nog geen honderd meter verderop, een bordje 'Opengesteld' van Staatsbosbeheer staat en je zo het natuurgebied de Trippelenberg inwandelt. TeVoet heeft samen met de Regio West-Brabant een charmante oplossing: neem het pad op in het wandelnetwerk.

Bordje 'Eigen Weg'

Hoe zit het nu eigenlijk met die bordjes 'Eigen Weg'? Boswachter Michel Bathoorn legt het ons keurig uit: "Een eigen weg is in principe voor iedereen toegankelijk, tenzij de eigenaar een bord plaatst met verboden toegang voor onbevoegden, het artikel 461 Wetboek van Strafrecht." Op de vraag waarom een eigenaar dan zo'n bordje plaatst, zegt Bathoorn: "Dat heeft te maken met de wettelijke verjaringstermijn. In de Wegenverkeerswet staat dat, als een weg dertig jaar lang voor iedereen toegankelijk is geweest, het eigen recht vervalt en het een openbare weg wordt. Met een bordje 'Eigen Weg' wordt dit automatisme tegengegaan." Hij voegt er nog aan toe dat ook Staatsbosbeheer aan het begin van sommige paden en wegen eigen-weg-bordjes heeft staan. Dan is het een klein wit bordje. "Vorm

De toegang van de Prinsenhoef

en grootte maken niets uit, zolang het maar staat aangegeven."

Waarom dan nog een bordje 'Eigen Terrein'? Bathoorn geeft aan dat met een dergelijk bordje de eigen weg op dat terrein uit de Wegenverkeerswet wordt gehaald. "Daarmee geeft de eigenaar aan dat de eigen wegen op zijn terrein niet openbaar zijn in de zin van de Wegenverkeerswet. Maar je mag er wel lopen, tenzij er een artikel 461-bordje staat óf de weg daadwerkelijk is afgesloten, bijvoorbeeld met een slagboom."

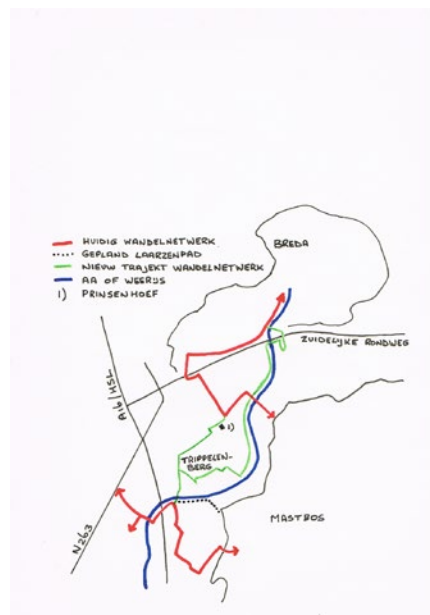
Over de Eigen Weg van de Prinsenhoef

Na deze uitleg wenst Michel Bathoorn ons een mooie wandeling in de Trippelenberg toe. Daar is niets teveel mee gezegd.

Prinsenhoef in 't Hout

De Prinsenhoef is altijd een bezitting geweest van de Oranjes. De boerderij is rond 1820 gebouwd. Toen Prins Frederik in 1881 zijn laatste adem uitblies, kwam de boerderij in beheer bij Domeinen. Het terrein is bekend van Outdoor Brabant, een groot hippisch evenement. Eens stond hier een kasteel als centrum van de heerlijkheid 't Hout. De oudst bekende bewoner is Jan uten Houde, die in 1286 stierf.

TeVoet is blij dat je nog steeds, ook nu de bordjes 'Eigen Weg' zijn geplaatst, over de fraai met beukenbomen beplante oprijlaan van de Prinsenhoef naar de Trippelenberg kunt. Vanuit de stad kun je er op twee andere manieren komen, maar dit is de meest directe met het hele jaar door goed beloopbare paden. Je loopt ook nog eens vlak langs de monumentale boerderij. Wie wil kan ook het laarzenpad langs de Aa of Weerij's pakken, heel mooi maar soms wel erg nat en – het eerste stukje vanaf de zuidelijke rondweg – vaak modderig.

Landinrichtingsbruggetje

Beide routes worden in het wandelnetwerk opgenomen. Tot mei 2013 liep je in de Trippelenberg min of meer dood. Het – op zich niet al te grote – gebied wordt omsloten door de Aa of Weerij's en de A16 met de HSL.

Gelukkig is twee jaar geleden in de landinrichting Weerij's-Zuid een bruggetje over de Aa of Weerij's aangelegd, alleen voor wandelaars en fietsers. Dat geeft aan de overkant aansluiting op een fietspad onder de A16/HSL door, dus die barrière is ook geslecht. Tien minuutjes later zit je al in het Mastbos, binnenkort – als plankaarten niet liegen – zelfs binnen de vijf minuten, over een nieuw laarzenpad dat het waterschap realiseert. Ga je de andere kant uit, dan loop je na vijf minuten de buurtschap Effen binnen. En verder, maar daarover straks meer lees je meer in het artikel oer de Aa of Weerij's.

Geen wonder dat de Regio West-Brabant niet lang hoefde nadenken om de 'eigen weg van de Prinsenhoef' in het wandelnetwerk op te nemen. "Het geeft tegelijkertijd een mooie verbinding vanuit Breda naar het zuiden", verduidelijkt beheerder Joeri Verheijen van de Regio West-Brabant die voor de gemeenten het netwerk beheert en onderhoudt.

Verder lopen

Vanuit het Mastbos loop je over de Mark zo naar de landgoederenzone tussen Ulvenhout en Chaam, maar ook naar Galder. Daarmee is eigenlijk een nieuwe aanlooproute voor het Grenslandpad vanuit Breda gecreëerd. Of, zo je wilt

De wei is Eigen Terrein van de Prinsenhoef een flinke ronde vanaf station Breda.

Vanuit de buurtschap Effen kun je over mooie weggetjes door De Rith naar het

Liesbosch en verder naar het polder- en moerasgebied langs de Mark tussen Etten-Leur en Prinsenbeek. Natuurgebied De Berk, De Zwartenbergse Molen (café-restaurant), Strijpen, Weimeren, zijn zo wat namen van leuke plekjes die je op deze 'westronde' van Breda kunt aandoen.

Vanaf de buurtschap Effen is nog een aantrekkelijke wandeling te maken naar De Pannenhoef en Oude Buijssche Heide; beide natuurgebieden behoeven geen verdere toelichting. De Vloeiweiden, het Hellegat, Het Vervul zijn zo wat namen van leuke gebiedjes waar je op weg ernaar toe doorheen loopt. Samen met Brabants Landschap zorgt het waterschap nog voor een laarzenpad door de nieuwe natuur langs de Bijloop bij Het Vervul. Jaren geleden is de Turfvaart in de Pannenhoef al aangepakt en beter toegankelijk gemaakt.

Het wordt dus steeds aantrekkelijker om ten zuiden van Breda te wandelen.

Zeker als je binnenkort nog vanuit Effen langs de Aa of Weerijds naar het zuiden kunt lopen, naar Zundert, de zuidelijke Baronie in. Hierover lees je meer in het artikel over de laarzenpaden langs de Aa of Weerijds.

De stad uit

Zo zie je dat een melding over de afschrikkende werking van een bordje 'Eigen Weg' in samenhang met een landinrichtingsbruggetje over de Aa of Weerijds een heleboel ideeetjes oplevert voor een wandeling 'de stad uit' de Baronie in. Het wandelnetwerk is nog niet op alle wijzigingen aangepast, maar met de netwerkkaart – deze zomer komt er een nieuwe kaart uit – en de kaartjes in deze Lopend Vuur kun je bijna de hele zomer elke paar weken een prachtige tocht door de Baronie van Breda maken. Forse tochten soms, dat wel, maar er is altijd wel ergens een bus te vinden die je terugbrengt naar Breda.

Opening wandelnetwerk Groene Hart in Utrecht mét digitale routeplanner

"Door de grote inzet van vrijwilligers is het mogelijk geweest het wandelnetwerk Groene Hart in Utrecht in korte tijd en met een beperkt budget te realiseren" werd bij de opening en op de website van het Recreatieschap vermeld. Apetrots waren de TeVoeters dan ook bij de officiële opening. Deze vrijwilligers zijn namelijk vooral TeVoeters uit de provincie Utrecht, Zuid- en Noord-Holland. Onze lobby activiteiten met onze gebiedskennis is van grote waarde gebleken. Het komt nu erg goed uit dat we een paar jaar geleden voor de toenmalige wandel-coördinator in de Provincie Utrecht alle bestaande wandelroutes (en mogelijke wensroutes) zeer concreet in kaart hebben kunnen brengen. Het wandelnetwerk wordt in 2015 en 2016 mogelijk uitgebreid naar de Vechtstreek, het Noorderpark en de Stichtse Lustwarande-Oost (Heuvelrug).

600 kilometer wandelen

In Utrecht-West is van Abcoude tot Lopik en van Breukelen tot Zegveld een wandelnetwerk met knooppunten aangelegd. Maar liefst 600 km aan wandelroutes voorzien van 325 knooppunten. Daarmee zijn de kilometers wandelroutes in dit gebied verdubbeld. Dit Utrechtse netwerk sluit aan op het netwerk in Zuid-Holland in de Krimpenwaard (200 km) en op het toekomstige netwerk in het Gouwe-Wiericke

gebied. Op de digitale routeplanner is te zien dat er veel onverharde wandelpaden aanwezig zijn (zie <http://www.recreatiemiddennederland.nl/pagina/210/planner.html>). In deze planner zijn ook de oorspronkelijke thema wandelroutes met de bijbehorende knooppunten te vinden. Het wandelnetwerk in het Utrecht-West / Groene Hart is door Recreatie Midden-Nederland aangelegd in opdracht van de recreatieschappen Stichtse Groenlanden, Vinkeveense Plassen en Plassenschap Loosdrecht e.o. Het netwerk wordt betaald uit Europese subsidie (Leader programma Weidse Veenweiden), door de provincie Utrecht (Gebiedscommissie Utrecht-West), de drie recreatieschappen en bijdragen van de gemeente Montfoort en Oudewater.

Bij de opening werd de kaart van het

wandelnetwerk officieel onthuld door de heren voorzitters en programmamanagers van Recreatieschap Stichtse Groenlanden, Plaatselijke Groep LEADER Weidse Veenweiden en Agenda Vitaal Platteland van de provincie Utrecht. Vooraf ging een mini-symposium met over onderwerpen als 'De wensen van de wandelaar', 'Aspecten voor een maximale wandelbeleving', 'De noodzaak van een routebureau in de provincie Utrecht'. Een (watervaste) kaart van het wandelnetwerk is te koop voor €7,50 via <http://www.recreatiemiddennederland.nl/nieuwsitem/Nieuws/Wandelkaart%20Groene%20Hart.html>. Een wandelboekje met de elf mooiste wandelroutes komt er gratis bij.

Ineke Thierauf

TeVoet leden en andere vrijwilligers bij de opening van het wandelnetwerk Groene Hart

WaterReijk Weerribben-Wieden ook wandelrijk?

Bij het Steenwijkerdiep

Noordwest-Overijssel staat bekend als schaatsparadijs en vanwege zijn toeristische trekker Giethoorn, het Hollands Venetië. De laatste jaren afficheert dit waterrijke gebied zich ook met het Nationaal Park Weerribben-Wieden en promoot zich onder de naam WaterReijk. Voor de wandelaar heeft de provincie Overijssel hier, gelijk in acht andere delen van de provincie, een wandelnetwerk voorzien van routepalen en ondersteund door een wandelkaart opgezet.

Nationaal park

Kern van WaterReijk is het nationaal park met de grote meren, de wieden, grotendeels ten westen van Giethoorn en Wanneperveen, ontstaan uit verlevning doordat de legakkers door stormen zijn vernield. Zelfs het plaatsje Beulae ging door zware stormvloedten ten gronde. Daartussen in dit laaglandmoeras plassen, slootjes, rietpercelen en hooilandjes. Aan de noordkant bevindt zich de Weerribben, een moerasgebied waar links en rechts van de Kalenbergergracht trekgraten en legakkers wel in stand bleven en doorsneden worden door vele slootjes, die als er ijs ligt het domein van schaatsers en 's zomers van kanoërs en fluisterboten zijn. In de loop der tijd is dit een gebied van water, riet en moerasbos geworden. Aan de noordkant sluit een stuwwal, uitloper van het Drents Plateau het gebied af. Dat is ook zichtbaar in de veldnamen. Broek en polder zijn vervangen door veld en

heide. Het is een overwegend kleinschalig landschap met bosjes en enkele zandwegen en daardoor aantrekkelijk als wandelgebied.

Café De Moespot

De wandelkaart

De wandelkaart is uitgevoerd op dezelfde wijze als de overige wandelnetwerkkarten van Overijssel: Als ondergrond de topografische kaart 1:25000, de wandelknooppunten vermeld en de routes daartussen in kilometers, ingekleurd overeenkomstig de aangegeven routes in het veld. Dat geeft de wandelaar weer veel mogelijkheden om zijn eigen rondwandeling of lijnwandeling samen te stellen. Voor de laatste mis je echter de bushaltes in de kaart, maar daarvoor zou je kunnen uitwijken naar Maps van Google. Of je verhard of onverhard loopt kun je helaas niet zien. Wie bekend is met dit gebied ziet echter meteen op de kaart dat de meeste van de meer dan 60 kant-en-klaar aangegeven rondwandelingen helemaal of voor bijna 100% verhard zijn. 550 km gemarkeerde wandelpaden, zoals trots wordt vermeld op het

voorblad, is dan ook sterk overdreven. Mag de gegeven afstand van de bewegwijzerde routes kloppen, wandelpaden zijn hier vooral verharde fietspaden en rustige secundaire wegen.

Onverhard lopen

Stukjes onverhard die eruit springen zijn het Woldlakebos tegen de Weerribben aan en laarzenpaden bij het bezoekerscentrum te Sint Jansklooster en de Kiersche Wijde bij Wanneperveen. Het grootste deel onverhard bevindt zich op het stuwwalgebied tussen Oldemarkt en de Drents-Overijsselse grens met als hoogtepunt letterlijk en figuurlijk het bosgebied van Heerlijkheid De Eese en De Woldberg. Een idee voor een tweedaagse wandeling met een redelijke hoeveelheid onverhard is vanaf station Steenwijk het WaterReijkpad volgen tot in Giethoorn Noordeinde en de tweede dag over De Bramen en langs de Stouwsloot terug naar Steenwijk. Je kunt daarbij tot Steenwijk de wit-rode markering van het Pionierspad volgen maar rond Onna zijn er ook andere mogelijkheden aangegeven om naar Steenwijk te lopen.

Het WaterReijkpad

Wie het gehele gebied wil ervaren, doet er goed aan het WaterReijkpad te lopen. Sialto Eskes, ontwikkelaar van de route: "Het was een lastig karwei om een mooie route te maken. Soms waren er wel betere mogelijkheden maar ik

Kiersche Wijde

OM TE LOPEN

1. Wandelkaart WaterReijk, gemeente Steenwijkerland. Voor € 5,95 verkrijgbaar bij VV-agentschappen en horeca. Zie hiervoor <http://www.waterreijk.nl/nl/specialiteiten/wandelen> waarop ook parkeerplaatsen en startpunten van rondwandelingen zijn aangegeven. Buslijnen 70, 71, 75 en 76 van OV Regio IJsselmond bieden doordeweeks goede mogelijkheden tot lijnwandelingen.

2. Gids WaterReijkpad, 150 km route aangegeven op topografische kaarten, echter zonder beschrijving, wel achtergrondinformatie over de streek en overnachtingsadressen. In het veld gemarkeerd met blauw-witte stickers. In twee richtingen te lopen. Het gewijzigde routedeel is te vinden op bovengenoemde site door door te klikken bij WaterReijkpad.

heb concessies moeten doen. Een eis was namelijk dat er een arrangement langs B&B's aan vastgekoppeld moest worden. Ook moest het stuk door de Noordoostpolder, (JFL: wel ingetekend op de wandelnetwerkaart) vervallen omdat een landbouwbedrijf zijn activiteiten beëindigde."

De eerste dertig kilometer kent veel onverhard met een mooi gevonden doorsteek tussen het Steenwijkerdiep en de Thijssengracht bij Giethoorn en het ommetje over het prachtige laarzenpad bij de Kiersche Wijde mag er ook zijn. Zelfs in de zomer is het buiten de vakanties en weekends vrij rustig in Giethoorn.

Giethoorn

Na Blauwe Hand is de route tot even ten oosten van Oldemarkt bijna geheel verhard. Eerst ga je langs en tussen de Wieden door naar Vollenhove, dat de route schampt maar dit Zuiderzeestadje met zijn mooie park en ruïne De Toutenburg en een aantal havezaten is zeker de moeite waard voor een korte stadswandeling. Na Muggenbeet wijkt de route af van de aanduiding in de gids. Langs de verkeersweg loop je door naar Blokzijl. Vergeet niet het gebied rond de Havenkolk met statige herenhuizen te bezoeken.

Wel mis je nu een mooi onverhard stuk naar het gehucht Nederland, maar zegt Sialto Eskes, Blokzijl moest worden aangedaan. Wat je er voor in de plaats krijgt is een nieuw gedeelte door de Weerribben naar Ossenzijl via Nederland en langs de Kalenbergergracht, wel verhard maar zeker afwisselender dan de oude route. Je hoeft minder lang op de oude

Zuiderzeedijk met soms relatief druk verkeer te lopen en het lange Hamspad aan de rand van de Weerribben en vervolgens nog een paar kilometers over het fietspad langs de weg naar Ossenzijl is ook geen gemis. Ook op de wandelnetwerkaart staat de nieuwe route niet ingetekend.

Pas als je na de rivier de Linde bij Blesdijke op de stuwwal komt, krijg je weer een afwisseling van asfalt, bospaden en zandweggetjes langs houtwallen. Midden in dat gebied ligt Paasloo met een kerk uit 1335 en op de begraafplaats de witte stenen van de graven van schrijfster Clara Eggink en dichter J.C. Bloem ("Voorbij, voorbij, o en voorgoed voorbij"). Op het eind wacht je nog een korte klim naar de 23 m hoge Woldberg waarna je afdaalt naar Steenwijk en ongeveer 150 km hebt afgelegd.

Steenwijkerdiep

Laarzenpaden langs de Aa of Weerijns

In waterschapsprojecten meegenomen

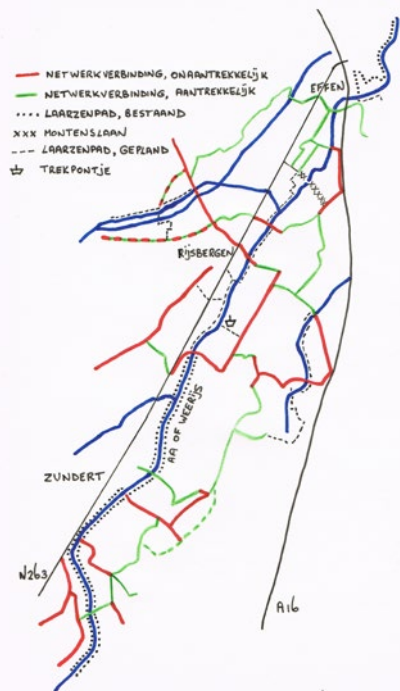
Het lijkt erop dat je volgend jaar helemaal langs de Aa of Weerijns naar de Belgische grens kunt lopen, op enkele kleine stukjes na. Nu is dat van Effen tot Stuivezand bij Zundert nog niet mogelijk. Ook langs andere beken als de Bijloop, Kleine Beek en Hazeldonkse Beek worden de wandelmogelijkheden beter.

Landinrichting Weerijns-Zuid

De eerste ideeën voor de nieuwe wandeltrajecten staan in het landinrichtingsplan Weerijns-Zuid (2010): 'Het wandelnetwerk kan veel aantrekkelijker en veiliger worden door het realiseren van ontbrekende schakels tussen bestaande onverharde paden en het gebruik van schouwpaden'. Hier heeft TeVoet niets aan toe te voegen. Nu moet de wandelaar hier (te) vaak van verharde wegen gebruik maken.

Als de schijn niet bedriegt, is dat volgend jaar verleden tijd. In vijf deelplannen die het waterschap in 2014 heeft opgesteld zijn op veel plaatsen langs de beken laarzenpaden – lees: schouwpaden die openbaar toegankelijk worden – ingetekend. De AV van het waterschap heeft er eind februari een laatste klap op gegeven.

Dan zit het wel snor, zal je denken. Projectleider Peter Janssen van het waterschap is iets voorzichtiger: "De gemeente moet de recreatieve voorzieningen in een Omgevingsvergunning regelen."

Waterberging in oude meander van de Aa of Weerijns (project Boontuinen)

Het waterschap heeft – gelukkig – een integraal plan opgesteld, dat de Bestuurscommissie van de landinrichting heeft onderschreven. Maar daarmee is het laatste woord niet gezegd.

Fietspad

Afgelopen jaren is er veel discussie geweest over de afscheiding van de schouwstroken en het boerenland. Een raster of liever een kavelsloot? Ook voelden sommige insprekers niets voor bijvoorbeeld het trekpuntje over de Aa of Weerijns, noodzakelijk om een verbinding vanuit Weerijns naar de Breedschotsestraat te maken nadat een oorspronkelijk ingetekend voetpad niet kon doorgaan. En zo zijn er nog wel wat zaken te noemen die van invloed kunnen zijn op de realisatie van de nieuwe wandeltrajecten. Wanneer de gemeente Zundert er een besluit over neemt, is nog niet duidelijk.

Diezelfde gemeente heeft afgelopen tijd geijverd voor een verhard fietspad langs de Aa of Weerijns van Breda naar Zundert om de Van Goghtoeristen te gerieven. In de plannen van het waterschap is er nu geen grond voor gereserveerd. En ook niet ingetekend. Of het fietspad er dan ook niet komt, is de vraag.

Een verhard fietspad langs de Aa of Weerijns mag in de ogen van TeVoet niet ten koste gaan van de (door veel partijen dringend gewenste) wandelmogelijkheden over schouwpaden langs de beek. Wandelaars en fietsers gaan nu eenmaal niet samen op dergelijke fietspaden. Het fietspad langs de Mark ten

zuiden van Breda naar Meersel-Dreef en het fietspad over het Bels Lijntje van Tilburg naar Turnhout zijn daar sprekende voorbeelden van. Als er al een fietspad moet komen, dan aan de andere kant van de beek waar de wandelaar kan lopen, is zo'n beetje de grondhouding die TeVoet in dit soort zaken hanteert. Maar daar is nu langs de Aa of Weerijns geen grond voor gereserveerd!

Montenslaan

Nog een punt waar onduidelijkheid troef is, is de Montenslaan, een over de Aa of Weerijns lopende onverharde weg die de Krabbebossen aan beide zijden van de beek met elkaar verbindt. Het is een openbare weg. Er staan wel bordjes 'verboden toegang'. Markeringspaaltjes – en tekens van het wandelnetwerk zijn afgelopen jaren enkele malen weggehaald, zodat de regio West-Brabant uiteindelijk heeft besloten de laan uit het netwerk te halen. Met als gevolg dat je meer dan 2 km over verharde wegen moet omlopen, waarvan ruim één kilometer over een parallelweg lang de A16/HSL. Aantrekkelijk is anders!

In het landinrichtingsplan is de Montenslaan – terecht – als onverharde fietsverbinding opgenomen. Het waterschap noemt deze weg niet in zijn uitvoeringsplannen; ook weer begrijpelijk want het heeft niets met 'water' te maken.

Als er geen doorsteekje van de Aa of Weerijns naar de Montenslaan wordt aangelegd én als de Montenslaan niet in het wandelnetwerk kan worden opgenomen, dan blijft het traject van Effen naar

Kaarschot een levensgroot probleem. Zo zie je dat zaken heel erg in elkaar grijpen. TeVoet blijft het volgen.

Stroomopwaarts

Toch maar even van noord naar zuid doorlopen wat de plannen behelzen én wat er al verder stroomopwaarts is gerealiseerd; zie ook het kaartje.

In de Krabbebossen komt een nieuw pad waardoor de wandelaar de Wal van Mendoza aan de overzijde van de beek mooi kan zien. Net zuiden van de Montenslaan begint het laarzenpad langs de beek. Aan één zijde van de Aa of Weerijds kun je dan doorlopen tot Stuivezand.

Net ten zuiden van Rijsbergen voorziet het plan zelfs in een voetgangersbrug over beek. Die geeft vanuit het dorp de mogelijkheid over de Hofdreven voor een dorpsommetje. Een in het landinrichtingsplan aangegeven verbinding naar Breedschot is helaas van de baan. Ter compensatie komt er een trekpontje over de Aa of Weerijds dat verbinding geeft naar de buurtschap Oekel en het Oekelbos.

Het schouwpad eindigt bij de landsgrens

Nog verder stroomopwaarts ligt er al enkele jaren aan beide zijden een toegankelijk schouwpad langs de Aa of Weerijds: vanaf de buurtschap Stuivezand langs Zundert en Wernhout tot aan de grens. Je beleeft de streek van Zundert met zijn vele boomkwekerijen vanaf de beek weer op een heel andere manier, eigenlijk 'on-Zunderts'. Zeker bij het waterbergingsgebied Boontuinen waan je je eerder in het rivierengebied. Tip: loop

langs de linkeroever (aan de westzijde), die is het meest aantrekkelijk

Op veel plaatsen zijn ook mooie doorsteekjes, bijvoorbeeld naar natuurgebieden als de Lange Gooren en Krochten. In zuidwestelijke richting kun je ook nog de Kleine Beek een heel eind volgen richting Achtmaal. Ook langs de Hazeldonksebeek – je kent de naam van de grensovergang in de A16 naar Antwerpen – komt een laarzenpad. Daardoor ontstaat met enkele nieuwe doorsteekjes een alternatieve verbinding van de Krabbebossen naar de Lange Gooren. Je hoeft niet lang op de wandelknooppuntenkaart te kijken dat dit echt een verbetering is voor de wandelaar.

Op het kaartje zijn ook de verbeteringen langs de Turfvaart en Bijloop in de omgeving van Het Vervul ingetekend. Het voorkomt dat je over de weg door Het Vervul moet lopen, op weg naar de Pannenhoef.

Cultuurhistorisch landschap

Denk niet, dat is saai om zolang langs de beek te lopen. Wie er een beetje oog voor heeft, ziet het cultuurhistorische landschap van weleer: een breed beekdal met weiden, met steilrandjes, de Wal van Mendoza, de Hofdreven, oude perceelgrenzen loodrecht op de beek die je herinneren aan het oude kleinschalige landschap soms nog afgezet met struiken en bomen, dreven loodrecht op de beek en niet te vergeten de natte ecologische zones en EHS die het waterschap de laatste jaren heeft aangelegd plus de waterbergingsgebieden. Genoeg te genieten dus. Nu maar hopen dat het er van komt. Aan TeVoet zal het niet liggen.

Het landinrichtingsbruggetje tussen de Trippelenberg en Effen

Routebureau Groningen: startpunt voor wandelaars en routemakers

Eenrum kerk wierde

Ruim een jaar heeft de provincie Groningen inmiddels een routebureau. Op 1 januari 2014 startte de Stichting Wandelen Groningen met het Routebureau Groningen. Alle paden waren geïnventariseerd en toegankelijk gemaakt via wandelen.groningen.nl waar wandelaars routes kunnen vinden en uitstippelen. Daarmee was één van de belangrijkste doelen van de stichting gerealiseerd. Het Routebureau Groningen gaat verder met nieuwe plannen en ambities.

De provincie Groningen biedt prachtige wandellandschappen. Denk aan de weidse dijklandschap in het noorden, het besloten coulisselandschap in het Westerkwartier en de rivierdalen van de Ruiten en Westerwoldse Aa. In combinatie met de toenemende populariteit van wandelen, leverde dat veel wandelinitiatieven op. Zoveel dat een aantal organisaties in 2010 besloot de krachten te bundelen; om te voorkomen dat de wandelaar door de variatie in

bewegwijzering en bebording de weg zou kwijtraken en om Groningen gezamenlijk als wandelprovincie te kunnen promoten.

Om dat laatste goed te kunnen doen, werd de Stichting Wandelen Groningen opgericht die onder meer moest zorgen voor een inventarisatie en digitalisering van alle bestaande routes. Volgens een eerste schatting zo'n 2800 kilometer wandelpad. Hiervan bleef nadat de dubbelingen er op kaart waren uitgehaald in totaal een kleine 2100 kilometer over. In samenwerking met regionale organisaties zijn alle routes nagelopen door vrijwilligers. En, opmerkelijk, er bleek er vrijwel niet één helemaal aan de hand van de originele beschrijving gewandeld te kunnen worden. Een waardevolle exercitie dus, waarvan de resultaten zijn vastgelegd in een digitaal routesysteem.

Complementeren

De Stichting Wandelen in Westerwolde beheert in totaal zo'n 250 kilometer aan routes in het oosten en zuid-oosten van de provincie. De Stichting is vertegenwoordigd in de Raad van Advies van de Stichting Wandelen Groningen. Voorzitter Jeroen Kuipers is ervan overtuigd dat door de bundeling van krachten wandelwensen van bewoners en bezoekers kunnen worden waargemaakt. Daarbij denkt hij bijvoorbeeld aan koppelingen

tussen routes, soms op kaart en soms letterlijk, met bijvoorbeeld een bruggetje over een beek of een stuk boerenlandpad.

Wel hoopt hij, en daarin staat hij in Westerwolde niet alleen, dat het Routebureau Groningen de regionale verenigingen niet gaat overschaduwen. Er is in de regio door heel veel vrijwilligers veel tijd en energie gestoken in een goed netwerk, dat wordt ondersteund door betrokken lokale sponsors. Het is volgens Kuipers de kunst dat te behouden en tegelijkertijd een constructieve samenwerking met het Routebureau op te bouwen. "Wij delen onze informatie graag met het Routebureau, maar we willen onze eigen identiteit behouden. Dat is af en toe puzzelen."

Lopende zaken

Het digitale routesysteem is het

Meedstermaarpad Uithuizen

fundament onder het Routebureau Groningen, dat de Stichting Wandelen Groningen in 2014 oprichtte. Het zorgt er onder meer met succes voor dat wandelaars Groningen als wandelprovincie weten te vinden. De website wandelen.groningen.nl telde het eerste jaar meer dan tienduizend bezoekers. Het bureau staat voor een aanbod van kwalitatief goede routes op de website. Daarvoor werkt het nog steeds met een groot aantal vrijwillige wandelaars, die ten minste een keer per jaar alle routes checken op begaanbaarheid en bewegwijzering. Maar ook anderen die onvolkomenheden constateren, kunnen deze melden bij het routebureau, dat er vervolgens voor zorgt dat de beheerder actie onderneemt.

Beheerapp op proef

Dit voorjaar start het Routebureau Groningen met een pilot waarin het zijn vrijwillige wandelaars met een app op pad stuurt. In een aantal provincies is al ervaring opgedaan met dit digitale beheer- en onderhoudssysteem, waarmee snel en efficiënt informatie over bijvoorbeeld ontbrekende bordjes of overhangende takken kan worden doorgegeven. Het systeem is ontwikkeld door Folkersma Verkeerstechneek, geen onbekende in wandelland. Het grote voordeel van de app is dat vrijwilligers hun bevindingen niet meer bij thuiskomst hoeven door te geven, maar ze ter plekke kunnen vastleggen op foto en doorsturen, met exacte locatiegegevens. De routegegevens staan al in het systeem. Het Routebureau hoopt hiermee de kwaliteit van het bestand en het netwerk goed op peil te houden. Daarnaast zet het Routebureau Groningen het bestand in om nieuwe wandelinitiatieven in te passen in het bestaande netwerk, zodat het netwerk van routes zo fijnmazig mogelijk wordt. Het onderhoudt daarom nauw contact met de regionale wandelverenigingen, waarmee al in de tijd van de stichting een netwerk is opgebouwd, en nodigt iedereen met ideeën over nieuwe routes uit contact op te nemen. Dat is overigens niet alleen in het belang van het netwerk, maar ook van de initiatiefnemer zelf. De medewerkers van het Routebureau hebben inmiddels een bak ervaring en kunnen organisaties van nuttige tips voorzien. Bovendien zijn de initiatiefnemers van een nieuwe route, wanneer die wordt opgenomen in het bestand, verzekerd van publicatie op de website, waarmee hun wandeling goed vindbaar is voor de wandelaar.

Verder kijken

Warffum slaperdijk

De inventarisatie van paden is niet het enige wapenfeit van de Stichting Wandelen Groningen. Zij zorgde er bijvoorbeeld ook voor dat er de provincie Groningen een verzekering biedt aan particuliere grondeigenaren die hun land openstellen voor wandelaars. Een doel dat nog niet is gerealiseerd en waar het Routebureau Groningen zich de komende jaren hard voor wil maken is een knooppuntennetwerk in het veld. Digitaal zijn alle wandelpaden via knooppunten met elkaar verbonden. Het Routebureau wil ervoor zorgen dat de wandelaar ook zonder printje op die knooppunten kan wandelen. In het waddengebied is dit met het wandelknooppuntenstelsel Waddenwandelen al gelukt. Het bureau hoopt dit systeem verder uit te kunnen rollen.

Kliksysteem

Het Routebureau Groningen is betrokken bij het convenantennetwerk waaraan voormalig wethouder Ilona Lagas van de gemeente Ommen in opdracht van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu werkt om te voorkomen dat de recreatieve infrastructuur verdwijnt of wordt onderbroken door werkzaamheden of gebiedsontwikkelingen. Hiervoor

is een tool ontwikkeld, vergelijkbaar met het kliksysteem voor kabels en leidingen.

In de regio Zwolle, negentien gemeenten en vier provincies, loopt een pilot met deze tool, die alle partijen die actief zijn in het buitengebied waarschuwt als plannen een vaarwegen, fiets- of wandelpad doorkruisen. In de nieuwe Omgevingswet is 'bescherming van recreatieve routes' niet geregeld. Het doel is tot een landelijk dekkend convenantennetwerk te komen, waarmee overheden en (terreinbeherende) organisaties onderschrijven dat plannen rekening moeten houden met het bestaande recreatieve routenetwerk. Belangrijk voor het wetslagen van dit netwerk zijn bestanden zoals dat van het Routebureau Groningen, weet Lagas. "Het gebeurt nog te vaak dat tijdens werkzaamheden 'even een paaltje' wordt verwijderd of dat een pad wordt doorsneden, omdat niemand weet hoe belangrijk dat is voor wandelaars. Daar moet dit systeem verandering in brengen. Het is goed dat dit via convenanten wordt geregeld en niet bij wet. Een convenant zorgt voor bewustwording en brengt partijen bij elkaar."

Zuidema's klap, Kanaalstraat

Het is niet altijd mogelijk om wandelingen in het blad tijdig aan te kondigen. Kijk geregeld op onze website voor aankondigingen van wandelingen: www.tevoet.nl

Zondag 19 april

Vliet en Dieproute Puttershoek – Strijen
In het oostelijk deel van Nationaal Landschap Hoeksche Waard wandelen over akkerranden, langs krekken en door een Natura 2000 gebied. Het beste en langste onverhard van de Hoeksche Waard in één wandeling. Van Puttershoek naar Strijen en via Cillaarshoek en Maasdam terug naar Puttershoek. Totale wandeling is ca. 21 km. Is dit te lang of is het weer minder, dan is de route te bekorten vanaf Strijen (12 km), vanaf Cillaarshoek (16 km) of vanaf Maasdam (18 km), door terug te gaan met de bus, lijn 167 (uurdienst) naar het startpunt. Startpunt (tussen 10.30 - 15.00 uur) is Sportcafé 't Centrum, Pieter Repelaerstraat 64, 3297 BM Puttershoek. Horeca is er in Puttershoek, Strijen en in Maasdam. Vanaf Rotterdam-Zuid Metrostation met Arriva Lijn 167 naar Puttershoek, uitstappen bushalte Kastanjelaan. De wandeling wordt onder het motto "De Dijken op, de Polder in" georganiseerd door TeVoet, Hans Hartman Wandelingen en Hart voor Regelen. Er zijn die middag ook mogelijkheden voor een 5 km, 7 km, 10 km en 16 km rondwandelingen bij Puttershoek. Deze wandelingen zijn wat gemakkelijker: minder onverhard. Routebeschrijvingen à € 1,50 op het startpunt. Zie www.tevoet.nl Informatie bij Frans Meijdam, f.meijdam@tevoet.nl

Zondag 3 mei

Voorne/ Putten/ Nissewaard/ Bernisse
Wandeling door Hans Hartman Wandelingen in samenwerking met TeVoet. De wandeling kenmerkt zich door wat meer vergezichten vanuit een gebied dat in de jaren 70 werd aangelegd zowel als toevoer van zoetwater naar de industrie in de Europoort als het gelijktijdig aanleggen van een natuur- en recreatiegebied De Bernisse. Een geslaagde combinatie met veel mooie plekken zoals het oude centrum van Zuidland en Simonsgaven, De Bernisse. Het Spui, De Velgerskade en nog veel meer. Verdere details van de wandeling vind je op de website van TeVoet, www.tevoet.nl. Bij het startpunt van de wandeling wordt een route beschrijving uitgereikt. De deelnemer loopt op eigen gelegenheid de wandeling. De kosten bedragen 1,50 per deelnemer.

Zaterdag 9 mei

Algemene ledenvergadering van onze vereniging, tijd en plaats zie de aparte aankondiging in dit nummer van Lopend Vuur.

Zondag 17 mei

Overflakkee/ Middelharnis/ Stad aan 't Haringvliet
Wandeling door Hans Hartman Wandelingen in samenwerking met TeVoet. Deze wandeling op Overflakkee kenmerkt zich door weidse vlakten en mooie vergezichten over het Haringvliet (Stadse Gorzen, Groenedijk etc). Afhankelijk van het weer is het goed mogelijk dat u nog bollenvelden onderweg ziet. Ook het mooie dorp Stad aan 't Haringvliet met zijn haven (tegenover Tiengemetten) ligt op de route. Verdere details van de wandeling vind je op de website van TeVoet, www.tevoet.nl. Bij het startpunt van de wandeling wordt een route beschrijving uitgereikt. De deelnemer loopt op eigen gelegenheid de wandeling. De kosten bedragen 1,50 per deelnemer.

Woensdag 20 mei

**Regio Overijssel
Steenwijk – Giethoorn Noord.**
We volgen het WaterReijkpad. Afstand: 17 km. Geen horeca onderweg, wel bij het eindpunt. Start om 10.00 uur bij de LAW wegwijzer vanuit treinstation Steenwijk links richting busstation. Eindpunt Giethoorn Noord bushalte Harmonie, lijn 70 naar Steenwijk en Zwartsluis. Eigen vervoer: Parkeren bij P&R Steenwijk. Opgeven bij Jan Frederik Lubbers. Tel. 0527 697706 of per e-mail: flevoland@tevoet.nl.

Donderdag 4 juni

**Regio Overijssel
Wandelnetwerk WaterReijk Weerribben-Wieden.**
Een wandeling van Willemsoord naar De Blesse waarvoor zo veel mogelijk de onverharde paden zijn gezocht. Afstand: 18 km met na 10 km een pauze. Start om 10 uur bij Café De Steen (nog niet geopend), Steenwijkerweg 155. OV: lijn 76, uitstappen halte Willemsoord. Vanaf De Blesse, halte Bovenweg met lijn 76 terug naar Willemsoord, waar gelegenheid is om nog iets te drinken bij Café De Steen. Eigen vervoer: Parkeren bij De Steen of bij de sportvelden. Hiervoor bij De Steen richting Paasloo en Oldemarkt en de aanwijzing volgen. Opgeven bij Jan Frederik Lubbers. Tel. 0527 697706 of per e-mail: flevoland@tevoet.nl.

Tot slot de zomeravond wandelingen van ons lid Willem de Haan:

de Simmerjûnkuerkes in 2015:

woensdag 6 mei	WITMARSUM
woensdag 3 juni	PINGJUM
woensdag 1 juli	ARUM
woensdag 5 augustus	ZURICH
woensdag 2 september	KIMSWERD

Zie de website
<http://www.simmerjunkskerkes.nl>

